

De Vries

Inmiddels is ook aan de korpsen duidelijk gemaakt dat, ondanks de bezwaren die zij op dit gebied meenden naar voren te moeten brengen, dit de lijn is die wij gezamenlijk zullen implementeren. Ik ben voornemens om daar gezamenlijk met de korpsen aan te werken en om eventuele problemen die wij ondertussen nog zullen tegenkomen, dan ook proberen op te lossen. De inzet daarbij is een betere procedure en het doel is het handhaven van de integriteit van de Nederlandse politiekorpsen.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Voorzitter! De minister zegt dat ik niet gereageerd heb. Dat is niet waar. Ik heb zelfs twee keer schriftelijke vragen gesteld en ik heb tijdens dat algemeen overleg aangegeven dat er geen reden wordt gegeven als iemand een afwijzing krijgt. Ik heb de minister gevraagd om de zorgvuldigheid te waarborgen bij het afwijzen van een sollicitant. Een sollicitant krijgt namelijk een heel vage afwijzing, waarbij niet duidelijk wordt aangegeven welke mogelijkheden hij of zij heeft om in beroep te gaan of bezwaar aan te tekenen. Er is een theoretische mogelijkheid, maar waarop is die mogelijkheid gebaseerd als niet daadwerkelijk wordt aangegeven bij welke instantie de betrokkene in beroep kan gaan? Is de minister bereid een regeling te maken waarin de rechtspositie van sollicitanten bij een afwijzing wordt geregeld?

Minister **De Vries**: Mevrouw de voorzitter! Het is mij bekend dat mevrouw Varma hierover een aantal malen vragen heeft gesteld, maar voorzover mij bekend is, zijn die vragen ook beantwoord.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Nee, niet op dit punt. Absoluut niet!

Minister **De Vries**: Tijdens het overleg heeft mevrouw Varma ook een aantal vragen gesteld. Die heb ik eveneens beantwoord.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Nee, de minister heeft geen antwoord gegeven op deze vraag. Ik vraag het hem dus nogmaals. Hij heeft iedere keer ontwijkend op deze vraag geantwoord. Het gaat mij om het volgende. Als mensen solliciteren en

een afwijzing krijgen op een vage grond, als zij bijvoorbeeld te horen krijgen dat het niet aan hen ligt maar aan hun omgeving, hoe moeten mensen daar dan tegen in beroep gaan? Er moet toch een regeling zijn? Mensen moeten toch in beroep kunnen gaan? Zij hebben immers recht op een goed onderbouwde afwijzing.

Minister **De Vries**: Ja natuurlijk. Maar er is in Nederland op elk gebied waarbij bestuurlijke organen beslissingen nemen die de rechtspositie van een burger betreffen, een beroepsgang mogelijk.

Mevrouw **Oedayraj Singh Varma** (GroenLinks): Dit antwoord wordt iedere keer door de minister gegeven. Hij gaat echter niet in op de specifieke kwestie. Mensen krijgen een vage afwijzing nadat een onderzoek naar hun milieu is verricht. Zij krijgen te horen dat het niet aan hen ligt, maar dat er ergens in hun milieu een probleem is. De rechtsgang wordt daardoor bemoeilijkt. Mensen stappen daarmee niet naar de rechter. Ik vraag de minister derhalve om de rechtspositie van mensen te waarborgen en te zorgen voor een goede regeling, zodat mensen die een afwijzing krijgen, ook in beroep kunnen gaan.

Minister **De Vries**: Voorzitter! Ik doe mevrouw Varma het volgende voorstel. Ik zal de Kamer nog eens inlichten over de specifieke mogelijkheden op dit gebied. Dan kunnen wij eventueel gezamenlijk nagaan of dat adequaat is.

Vragen van het lid Poppe aan de minister van Economische Zaken, over haar uitspraken ter gelegenheid van het 25-jarig bestaan van de Vereniging van Nederlandse Projectontwikkeling Maatschappijen op 12 april jl. (schriftelijke vragen ingezonden op 27 april 2000).

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Poppe.

De heer **Poppe** (SP): Zou het niet beter zijn als de minister eerst de schriftelijke vragen beantwoordt?

De **voorzitter**: Daar heeft u gelijk in. De minister zou inderdaad kunnen

beginnen met het beantwoorden van de schriftelijke vragen. Is de minister daartoe bereid?

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik heb die schriftelijke vragen helemaal niet bij me.

De **voorzitter**: Dan is de heer Poppe wel zo aardig om het onderwerp nog even aan de orde te stellen.

De heer **Poppe** (SP): Ik heb zeven schriftelijke vragen ingediend. Ik zou natuurlijk nooit zoveel mondelinge vragen hebben gesteld.

De **voorzitter**: Ik ken uw bescheidenheid op dit punt.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Voorzitter! Ik heb de vragen inmiddels gevonden.

De heer **Poppe** (SP): Gelukkig, zij heeft de vragen toch! Dan wacht ik even op het antwoord.

De **voorzitter**: Het is fijn dat wij deze samenspraak even gehad hebben. Dan komt het allemaal toch nog in orde.

□

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Voorzitter! Ik zal de vragen niet herhalen en beginnen met het antwoord op vraag 1. In het regeerakkoord wordt ervan uitgegaan dat de vijfde nota ruimtelijke ordening wordt gebaseerd op verstedelijkingsconcepten als het model stedenland-plus. De uitspraken in mijn Neprom-speech zijn gebaseerd op de veronderstellingen van een scenario met een hoge ruimtedruk. Bij die aannames komen de bestaande verstedelijkingsconcepten, bijvoorbeeld die van de compacte stad, op de langere termijn onder druk te staan, omdat een groeiende bevolking – wij verwachten 2 miljoen extra mensen – zal moeten worden gehuisvest en verplaatst en zal moeten werken en recreëren. Daarvoor zal ruimte, ook buiten de bestaande steden, onontbeerlijk zijn. De heer Poppe interpreteert stedenland-plus naar mijn mening iets te restrictief. In de startnota ruimtelijke ordening is reeds aangegeven dat van een zekere, zij het beheerste, corridorontwikkeling sprake zal zijn.

Jorritsma-Lebbink

Op de tweede vraag antwoord ik dat mijn uitspraken in de lijn liggen van de startnota ruimtelijke ordening van begin 1999 en van de kabinetsnota ruimtelijk-economisch beleid van juni 1999.

Mijn antwoord op de derde vraag is dat het huidige restrictieve beleid in toenemende mate leidt tot knelpunten bij de ruimtelijke inrichting van Nederland; met name geldt dit voor het westen, waar de ruimtedruk erg groot is. Het is heel wel denkbaar dat restricties met betrekking tot de ruimtelijke inrichting van ons land in het beleid van de vijfde nota ruimtelijke ordening op een andere wijze vorm zal krijgen. Ik zeg niet dat er geen sprake meer zal zijn van restrictief beleid, maar wij moeten wel naar de vormgeving kijken: bijvoorbeeld meer differentiatie, zoals bij de drieslag in de startnota, waarin is gekeken naar de parels, de verbeteringsgebieden en de basiskwaliteitsgebieden, of zoals bij het beleid ten aanzien van het Groene Hart, dat minister Pronk reeds aanhaalde.

Met betrekking tot de vierde vraag zeg ik dat ik mijn uitspraken niet met de minister van Landbouw heb afgestemd. Mijn uitspraken in de Neprom-bijeenkomst dienden alleen ter illustratie, en niet als voorstel of inzet, bij wijze van rekenvoorbeeld waarmee de verschillen in grondgebruik en economische waarde konden worden belicht. Zoals gezegd, passen deze uitspraken in algemene zin bij de geformuleerde uitgangspunten en de nog te maken keuzes.

In reactie op de vijfde vraag wil ik meteen duidelijk maken dat ik geen voorstel heb gedaan. Niet alleen de extensivering van de veeteelt vraagt om ruimte, maar ook andere functies zoals wonen en werken vragen in de komende 30 jaar extra ruimte als gevolg van de verwachte demografische ontwikkelingen en economische groei. In het kader van de vijfde nota ruimtelijke ordening zal een afweging moeten worden gemaakt tussen de verschillende ruimteclaims, juist wanneer de ruimtedruk de gelijktijdige honorering van alle claims niet toestaat. Daarbij zal goed moeten worden gekeken naar kosten en baten. Overigens wordt de visie breed gedragen dat het ruimtegebruik door de landbouw terugloopt; ik verwijs naar de rapporten van de WRR en het CPB hieromtrent.

In het verlengde van de vorige vraag antwoord ik op de zesde vraag dat inderdaad extra ruimte wordt gevraagd voor de natuur. Ook de natuur zal dus deel moeten uitmaken van het afwegingsproces. Wel kan de kanttekening worden gemaakt dat het bij natuur veel meer gaat om een beleidswens dan bijvoorbeeld bij bedrijventerreinen of woningen, waarvan de ruimtevrage vaak voortkomt uit exogene ontwikkelingen als demografie en economische groei. Het is overigens de vraag of de economische waarde van nieuwe natuur werkelijk zo laag is als de heer Poppe suggereert: als externe effecten worden meegewogen, dan zou de natuur best een hogere waarde kunnen vertegenwoordigen dan gedacht.

Ten slotte de zevende vraag: de ideeën van Economische Zaken aangaande de ruimtelijke ordening zijn expliciet verwoord in de nota ruimtelijk-economisch beleid van medio vorig jaar, waarmee zij bouwstenen voor de vijfde nota ruimtelijke ordening vormen. De definitieve keuzes van het kabinet zullen daarin worden verwoord.

De heer **Poppe** (SP): Voorzitter! Ik weet niet of iedereen precies begrijpt waarover dit gaat, maar mijn klomp breekt nu wel. De minister zei immers aan een zaal vol met projectontwikkelaars: stel dat wij 1% van de landbouwgrond zouden omzetten in grond geschikt voor wonen en werken, voor industrieterreinen en bedrijfsterreinen. Dan zou die grond in economisch opzicht enorm in waarde stijgen. Berekeningen spreken van 50 mld. Met andere woorden: het verbouwen van landbouwgrond kost, zelfs na aftrek van de oogst van de boeren de Nederlandse burger 50 mld. Dat doet mij denken aan Van Kooten en De Bie in het kader van: geen gezeik, iedereen rijk. Laten wij Nederland verkopen. Dan zijn wij allemaal miljonair en kunnen wij van de rente gaan leven. Bij de behandeling van de startnota ruimtelijke ordening heeft minister Pronk geroepen: hou je mond over grond. Daar trekt deze minister zich kennelijk niets van aan. Dat is wel te appreciëren. Projectontwikkelaars zien elk weiland met koeien erop alleen maar als potentiële bouwlocatie en kijken helemaal niet naar het ruimtelijke effect of de schoonheid van het land. Land is alleen land als zij het vol

kunnen bouwen. Met een dergelijke uitspraak krijg je in de zaal applaus. Daar was de minister kennelijk op uit. Mijn vraag is: is het regeringsbeleid? Wij moeten nog spreken over de vijfde nota. Er wordt nog aan gewerkt. Is het beleid dat wordt gekeken naar de waarde van de grond als die verkocht wordt aan projectontwikkelaars in relatie tot de waarde van landbouwgrond, natuurwaarden en ruimtelijke waarden? Pronk heeft gezegd: waar het stil is moet het stil blijven, waar ruimte is moet ruimte blijven, waar het donker is moet het donker blijven.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik begrijp nu waarom de heer Poppe vanaf 12 april zo ontzettend gespannen heeft zitten wachten op het antwoord.

De heer **Poppe** (SP): Het valt wel mee.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: De heer Poppe maakt wel een wat vreemde vergelijking. Stel dat ik zou willen wat de heer Poppe suggereert: al de landbouwgrond aan ontwikkelaars geven. Ik kan garanderen dat de waarde van de grond op dat moment nul is geworden. Dan is er een overmaat aan grond beschikbaar voor wonen en werken. Dat is nu niet de huidige situatie. De waarde van de grond wordt ook bepaald door de schaarste. Als wij kijken naar de huidige situatie, dan is het zeer wel voorstelbaar dat wij grond nodig zullen hebben, gewoon omdat er 2 miljoen mensen bij zijn gekomen.

De heer **Poppe** (SP): U draait om de vraag heen. Mijn vraag was: is het beleid van deze regering dat als het gaat om ruimte voor andere activiteiten dan landbouwactiviteiten in de buitengebieden, gekeken wordt naar de waarde van de grond en die als maatstaf nemen voor de stelling: als wij er industrieterrein van maken of infrastructuur aanleggen, dan brengt dat miljarden meer op dan de oogst. Waarom komt u anders voor de projectontwikkelaars met zo'n extreem voorbeeld?

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik heb helemaal geen extreem voorbeeld gegeven. Ik heb met een gewoon rekenvoorbeeld aangegeven wat het verschil in waarde is. Dat is niet iets uitlokken of uitdagen. Het is gewoon

Jorritsma-Lebbink

de waarheid en de werkelijkheid. Ik ga ervan uit dat het kabinet bij het bepalen van de ruimtelijke ordening voor de lange termijn ook kijkt naar de kosten en baten van het geheel.

De heer **Poppe** (SP): De minister heeft gezegd dat de grond 50 mld. meer op kan brengen dan de oogst. Aanvullend zei de minister in die zaal met de projectontwikkelaars: het wordt hoog tijd dat wij ons huidige ruimtelijkeorderingsbeleid gaan aanpassen zodat het beter aansluit op de eisen van deze tijd.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ja.

De heer **Poppe** (SP): En wat zijn de eisen van deze tijd dan? Dat wij landbouwgrond – starters moeten vechten om een paar hectaren te krijgen – aan projectontwikkelaars moeten verkopen.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Dan moet u de alinea voor dat beruchte citaat ook noemen. Je ziet dan dat de waarde van landbouwgrond de afgelopen jaren niet of nauwelijks is gestegen en dat de waarde van bouwgrond zowel voor bedrijven als wonen waanzinnig is gestegen. Bij de ruimtelijke ordening heb je ook met die feiten rekening te houden en behoort een afweging van kosten en baten te worden gemaakt.

De heer **Poppe** (SP): De prijs van de landbouwgrond is in Europa nergens zo hoog als in Nederland. De waarde van de grond is dan kennelijk iets anders. De minister moet maar eens op schrift stellen hoe de waarde van de grond moet worden beoordeeld in het kader van behoefte aan ruimte, recreatiegebieden, lucht, enz. Wij moeten niet alles afgeven aan de economische verlangens van deze minister. Daarover moet dan een discussie worden gevoerd in aanwezigheid van de echte minister van Ruimtelijke Ordening.

De **voorzitter**: Ik neem aan dat u dit niet voor niets met de minister van Economische Zaken wilde bespreken. Het woord is nu aan de minister.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik herhaal dat ik daarover geen voorstel heb gedaan. Ik heb slechts een rekenvoorbeeld gegeven. De verwachting is dat tegen het einde van het jaar de vijfde nota ruimtelijke ordening verschijnt, maar ik ga daar

niet alleen over. Dat is een zaak van het gehele kabinet. In deze nota zal de heer Poppe duidelijk kunnen lezen hoe de uiteindelijke afweging van het kabinet op het gehele terrein zal zijn geweest. En wat mij betreft, zijn hierbij ook de kosten en baten betrokken.

De heer **Poppe** (SP): Worden in de vijfde nota ruimtelijke ordening, met als eerste ondertekenaar de echte minister van VROM, voorstellen gedaan die vergelijkbaar zijn met de redenering van deze minister over de waarde van de grond die bij verkoop hoger is als er op geboerd wordt? Of gebeurt dat niet?

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Ik weet dat niet. Hierover is in het kabinet nog niet gediscussieerd.

De heer **Poppe** (SP): U hebt het voorbeeld aan projectontwikkelaars niet namens minister Pronk gegeven?

Minister **Jorritsma-Lebbink**: U kunt alles terugvinden in de cijfers waarover wij beschikken. Ik kan u op dat punt verwijzen naar de statistieken van het CBS en het rapport van het CPB over de grondmarkt. Kortom, dit is niets nieuws. Ik heb niets bijzonders gezegd.

De heer **Poppe** (SP): Het gaat niet om de cijfers, het gaat om de waardering van de ruimte die wij zo hard nodig hebben.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Daarover kan aan de hand van de vijfde nota ruimtelijke ordening straks een uitgebreid debat met elkaar worden gevoerd.

De heer **Poppe** (SP): Dat doen wij dan met de echte minister van VROM.

Minister **Jorritsma-Lebbink**: Dat zou ik maar doen.

Regeling van werkzaamheden

□

De **voorzitter**: Op verzoek van enkele fracties is de eindstemming over de Wet personenvervoer 2000 (26456) van de agenda afgevoerd. Later deze week, waarschijnlijk morgen aan het begin van de

vergadering, zal een heropening van de beraadslaging plaatsvinden. Ik verzoek de fracties er rekening mee te houden dat donderdag aan het begin van de middagvergadering stemmingen zullen worden gehouden over onder andere bovengenoemde wet.

Het woord is aan de heer Rosenmöller.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Voorzitter! De afgelopen dagen zijn in de media, in eerste instantie aangekaart door het tv-programma NOVA, berichten verschenen over enerzijds het onderzoeksmateriaal dat ten grondslag ligt aan de drugsnota van de minister van Justitie en anderzijds de vraag in hoeverre er sprake is van een vorm van belangenverstremgeling tussen ambtenaren van Justitie en het desbetreffende Groningse onderzoeksbureau IntraVal.

Deze situatie, en zeker na de laatste berichtgeving over mogelijke belangenverstremgeling, is voor ons zwaar genoeg om via u de Kamer te vragen de minister van Justitie deze week hierover te mogen interpelleren.

De **voorzitter**: Ik vraag me af of u twee onderwerpen tijdens de interpellatie aan de orde wilt stellen. U sprak over het materiaal als zodanig en over de gang van zaken op het ministerie.

De heer **Rosenmöller** (GroenLinks): Naar mijn idee is de situatie niet helemaal te onderscheiden, maar als een prioriteitsvolgorde moet worden aangebracht zal datgene wat gisteren in NOVA over de vermeende belangenverstremgeling aan de orde is geweest, prominent door ons aan de orde worden gesteld en verderwijze aan de minister van Justitie worden voorgehouden. Ik meen echter dat wij dit punt niet helemaal kunnen loskoppelen van de vraag over de deugdelijkheid of ondeugdelijkheid van het onderzoeksmateriaal.

De heer **Dittrich** (D66): Mevrouw de voorzitter! Verleden week heb ik schriftelijke vragen gesteld over de deugdelijkheid van de cijfers in relatie tot Het pad naar de achterdeur, de notitie van de regering. Ik meen dat dit twee gescheiden onderwerpen zijn. Ik steun het verzoek van de heer Rosenmöller om een interpellatie over belangen-